

GONZALEZ

PHILOSOPHIA

ELEMENTARIA

B2185

G6

1877

V.1

C.1

1080075802

58 31e

PHILOSOPHIA ELEMENTARIA.

Núm. Clas. _____
Núm. Autor _____
Núm. Adm. 55080
Procedencia _____
Precio _____
Fecha agosto 1965
Clasifico _____
Catalogo _____

PHILOSOPHIA ELEMENTARIA

AD USUM

ACADEMICÆ AC PRÆSERTIM ECCLESIASTICÆ JUVENTUTIS

OPERA ET STUDIO

EXCMI. AC ILLMI.

D. D. FR. ZEPHYRINI GONZALEZ,

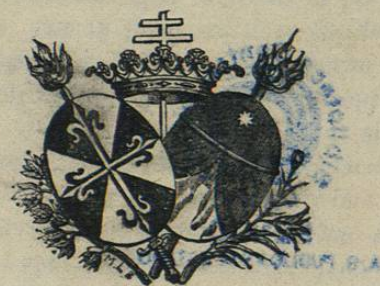
EPISCOPI CORDUBENSIS ORD. PRÆD.

VOLUMEN PRIMUM,

LOGICAM, PSYCHOLOGIAM, IDEALOGIAM

ET METAPHYSICAM GENERALEM

COMPLECTENS.

SECUNDA EDITIO.

MATRITI:

APUD POLYCARPUM LOPEZ, CAVA-BAJA, 19.

MDCCCLXXVII.

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEON

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA

"ALFONSO REYES"

Apdo. 1625 MONTERREY, MEXICO

55080

132145
176
1877
1881
1877
1877

Auctor sibi reservat jura proprietatis ad normam legum.

Biblioteca Central Magna
UANL
FONDO
A. B. PUBLICA DEL ESTADO

22080

PRAEFATIO SECUNDAE EDITIONIS.

EXHAUSTA hujus operis prima editio, opportunum judicavimus, circa hanc secundam, quam aggredimur, sequentia animadvertere.

Ac primo quidem, praeculis habentes copiis minime abundare, sed potius carere, eos ferme omnes, qui ecclesiasticae militiae nomen praestant, manuales editionem studentibus accommodatam exequi decrevimus, unde et quaedam minus necessaria vel resecare, vel in compendium revocare, curavimus.

Deinde, et praesertim, opus augemus et perficimus addendo quaedam, quae in priori editione desiderabantur, agendo de juribus individualibus hodiernae democraticae, de morali independente, de jure proprietatis, quinimmo etiam, de aliis questionibus, quas similiter evolutas et illustratas, lector observabit suis locis.

Quoniam autem variis de causis in prima operis editione, multa irrepserunt menda quae in hac secunda corriguntur, nihil opus est animadvertere, quod in Philosophia Elementaria, quae nunc in lucem secundo prodit, et prioris menda purgantur, et non pauca evolvuntur, et quaedam emendantur, et plurima adduntur.

Ceterum, quod attinet consilium generale operis, idem prorsus est, ac in priori editione, quod quidem sequentibus summatim continetur:

Primo: Proliziora equidem fugere, simul tamen brevitati nimium non indulgere, quoad ea præsertim, quæ cum theologicis nexum et affinitatem sibi vendicant.

Secundo: Scholasticam methodum usurpare, tum quod ejus usum perutilem habeam in disciplinis tradendis, tum etiam ut hac ratione, opportunitas adsit et locus pro privatis ac publicis concertationibus, quæ tyronum mentem exacuunt, evolvunt, obsfirmant. Ast simul cordi fuit methodum illam quadam cum sobrietate adhibere.

Tertio: Adnotationibus, scholiis, et auctorum appellationibus, respergere librum, paulisperque ornare pro argumentorum natura et conditione.

Quarto: Simplex dicendi genus et facilem elocutionem adhibere. Enimvero, ut quid tyronibus imperiviam elocutionem adhibere, aut quæ pueri captum prætergrediatur?

Quinto: Veterum Scholasticorum, ac præsertim D. Thomæ dicendi genus sive scientificum sermonem (terminologia científica) pro data opportunitate aperire. Quippe hoc vel quam maxime necessarium arbitror, pro his, qui vel christianæ Philosophiæ, vel solidioris Theologiæ ex fontibus altiore scientiam plenius hausitibus haurire velint.

PROLEGOMENA.

Philosophiæ nomen.

«Cum antiqui, ait D. Thomas (1), studio sapientiæ insistentes, *sophystæ*, id est, sapientes vocarentur, Pythagoras interrogatus, quid de se profiteretur, noluit se sapientem nominare, sicut sui antecessores, quia hoc præsumptuosum videbatur esse, sed vocavit se *philosophum*, id est, amatorem sapientiæ.»

Itaque, si vis nominis attendatur, philosophia, nihil est aliud quam *amor sapientiæ*. Quod si sapientia circa veritatem cognoscendam versatur aut certe versari debet, philosophia, juxta veterem illam ethymologiam, poterit jure optimo nuncupari, amor seu studium veritatis. Qua sane in re, veteres illi qui nomen hocce philosophiæ, vel imposuerunt, vel laudarunt et amplexati sunt, cordatiores atque prudentiores extitere recentioribus, qui philosophiam vocare consueverunt, *scientiam universalem*, *scientiam transcendentalem*, *scientiam scientiarum*. Quæ superbæ denominationes originem ducunt ex præpostera illa idea, quod ratio, nempe, humana, philosophia semel informata, absolutam adsequitur autono-

(1) *Metaphy.*, lib. 1.º, lect. 1.º

miam, ita ut, neque Rationi Dei, nec ordini supernaturali subesse indigeat aut teneatur, sed de omnibus autonomice pronuntiare, atque omnia superne dijudicare queat.

Origo Philosophiæ.

«Naturaliter, inquit D. Thomas, inest omnibus hominibus desiderium cognoscendi causas eorum quæ videntur; unde propter admirationem eorum quæ videbantur, quorum causæ latebant, homines primò philosophari cœperunt; inveniētes autem causam, quiescebant.» En primam originem, seu potius causam occasionalem philosophiæ. Causam, inquam, *occasionalem*; namque, ut ipsemet D. Thomas docet, vera causa efficiens philosophiæ, est ipsa hominis natura (1). Enimvero «quælibet res naturalem inclinationem habet ad suam propriam operationem. Propria autem operatio hominis in quantum homo, est intelligere; per hoc enim ab omnibus aliis differt. Unde naturaliter desiderium hominis inclinatur ad intelligendum, et per consequens ad sciendum» (2).

Alteram hujus rei rationem, quæ non minus profunda et philosophica quam præcedens agnoscitur, ibidem assignat D. Thomas, quam summatim attingemus. Homo, sicut et quælibet res creata, naturalem inclinationem sibi vindicat ad sui perfectionem, præsertim ex parte rationis, cujus perfectio et evolutio, homini non utiles modo ac ejus naturæ consentaneæ, sed necessariæ prorsus existunt, ad hoc ut congrua ac recta ratione transigere possit vitam, sive physicam, sive moralem, sive sociale et politicam. Cum ergo homo a natura accipiat rationem ideis nudam et rerum notionibus orbatam, sponta-

(1) Hanc sententiam amplectitur quoque Aristoteles, qui *Metaphysicorum* libros verbis hisce aggreditur: «Omnes homines natura scire desiderant.»

(2) *Metaphy.*, lib. 1.º, lect. 1.º

neo impetu naturæque veluti instinctu fertur ad acquirendam scientiam, cujus ope humanam vitam congrue ducere queat.

Notio Philosophiæ.

Quoniam philosophiæ, sicut cujusvis scientiæ vel artis propria notio ex objecto pendet ac dijudicatur, constituere prius expedit, quodnam objectum eidem adsignare oporteat, vel quod in idem redit, quo sensu hic philosophia accipiatur. Veteres Græciæ philosophi, philosophiam a vestigatione physiciæ naturæ auspicati sunt; unde non aliam philosophiam agnoverunt et coluerunt, nisi *physicam* seu *philosophiam naturæ*. Socrates et Plato moralem et politicam adjecerunt, simulque logicam et metaphysicam inchoarunt. Aristoteles logicam tanquam specialem philosophiæ partem evoluit, simulque metaphysicam auxit et complevit. His si adjicias mathesim, habebis adæquatum objectum atque integram materiam philosophiæ prouti accipiebatur tum a veteribus illis, tum postea a philosophis Scholasticis, apud quos proinde philosophia complectebatur *Logicam*, *Physicam*, *Metaphysicam*, *Ethicam* et *Mathesim*, quamquam hæc postrema e partibus philosophiæ stricte sumptæ a pluribus excludebatur, sicut ab eadem expungebantur, Medicina, et Historia Naturalis.

Sed vero, posterioribus sæculis, postquam præsertim philosophia, ope et occasione Cartesianismi, a traditione et legibus philosophiæ christianæ Scholasticorum paulatim discessit multiplices Rationalismi formas induens, adeo magna confusio quoad notionem et naturam philosophiæ definiendam exorta est, ut vix duos inter recentiores sibi in re hac consentientes, reperire liceat (1). Occasionem quoque ejusmodi confusio præ-

(1) Rattier, plus quam viginti philosophiæ definitiones a recentioribus allatas recenset, quæ toto cælo discriminantur ac invicem

buit evolutio scientiarum physicarum et naturalium, quæ ætate nostra, in immensum ferme excreverunt.

Jam ergo, ut ab hujuscemodi recentiorum confusione recedentes, rationabilem philosophiæ notionem tradere nobis liceat, hæc animadvertere oportet: 1.º Quidam, ejusdem philosophiæ ambitum et jura ultra modum ac indefinita ratione elargientes, philosophiam habent tamquam complexum scientiarum omnium, quæ rationis lumine investigari queunt; quapropter revera apud hosce scriptores, philosophia converti ac identificari videtur cum encyclopædia scientiæ humanæ. Quam incongruam atque vitiosam philosophiæ notionem, non modo recentiores quidam, sed plurimi e veteribus amplexati sunt, atque inter alios Romanus Orator dum philosophiam definit: *Rerum divinarum et humanarum, causarumque quibus hæ res continentur, scientia.*

Similiter, apud Hegel, philosophia definiri potest: *investigatio rerum ope cogitationis.* Si Krausismi adseclæ audiamus, philosophia congrue definitur: *scientia principiorum rerum omnium.* Quæ quidem definitiones, præter alios defectus, ex ipsa sua generalitate, inutiles et ambiguæ redduntur.

2.º Contra, alii inter recentiores, philosophiæ munera et objectum vel plus æquo in angustiam redigentes, vel a recta via detorquentes, nihil ferè aliud in ea agnoscunt nisi scientiam mere subjectivam, vel aliis verbis,

opponunt. Post hæc. suam proponit in qua certe nec perspicuitas, nec brevitatis, nec veritatis maxime elucet: «L'exercice regulier de la reflexion, l'emploi methodique de la raison, appliquées à la solution du problème de notre nature, de notre origine et de notre destinée ainsi qu'à la recherche des principes qui doivent regler nos rapports, soit avec les divers êtres qui nous entourent, soit avec nous mêmes.» *Cours de Phil.*, Introd., pag. 25. In qua definitione, quamvis nimis fusa, frustra quæres, ut alios defectus mittam, Cosmologiam et Theodicæam, præcipuas atque nobiliores philosophiæ partes.

cognitionem reflexam humani spiritus, seu virium, legum et elementorum, quæ in *ego humano*, ut ajunt, continentur. Quapropter apud eos, philosophia, tota quanta est, revera ad *Psychologiam* reducitur. Atque hujuscemodi philosophia, quæ *ego humano* philosophia non immerito nuncupatur, originem duxit a methodo et philosophia cartesiana, eademque sub hac vel illa forma profitentur recentiores Rationalismi et Pantheismi adseclæ, qui philosophiæ notionem et objectum ad ejusdem normam cudere solent et assignare. Sic, ut horum quosdam in exemplum afferamus, apud Kant, philosophis nihil est aliud quam, *scientia necessaria legum et causarum activitatis primitivæ seu spontanæ rationis;* vel quod in idem redit, investigatio legum secundum quas cognitio rationis humanæ evolvitur. Apud Fichte, philosophia est, «scientia *ego puri* quatenus per thesim et antithesim seipsum ponit et affirmat,» hoc est, quatenus seipsum cognoscit, ut *ego purum*, ut *ego non purum* seu empiricum, et ut *non ego*. Tandem Cousin, rationalismi ecclæstici principiis insistens, quod quidem a rationalismo pantheistico germanorum parum aut nihil distat, philosophiam ita definit: *Reflexio prorsus emancipata, ac vinculis auctoritatis penitus soluta, ita ut ratio sibi ipsi unice innitatur in veritatis inquisitione.* Hæc porro cousiniana definitio philosophiæ, saltem sibi vendicat meritum claræ confessionis; quandoquidem exprimit quid sibi velit Rationalismi philosophia, et quò tandem spontaneo motu ducat philosophia illa subjectiva scientiam eruere volens ex *ego humano*, quæ a Cartesio in orbem litterarium infandis fatis, invecta fuit (1).

(1) Unde merito scribit Buchez: «Le resultat de cette philosophie (filosofia del yo) est selon leur propre expression, de poser le moi avant tout et de lui donner la souveraineté; c'est en d'autres termes

3.° Philosophia utrumque extremum nunc expositum simul declinans, significare potest scientiam, quæ nec objecta specialia omnium scientiarum, quotquot sunt, complectatur, nec pure subjectiva minusque finita et inferior evadat, solum *ego humanum* tanquam objectum respiciens. Nobis itaque philosophia est cognitio rerum naturalium, quatenus tribus hisce objectis primariis et universalibus, Deo, mundo et homine, continentur atque exprimentur. Unde proprium ejusdem munus illud est, scientifice investigare et dijudicare res universim acceptas, seu Deum, mundum et hominem, quoad intimam essentiam, quoad communes relationes et quoad præcipua attributa et effectus, ita ut non descendat nec ad res omnes aut singula rerum genera et species sigillatim investiganda, nec ad relationes, proprietates et effectus, quæ aut minus principales, aut minus universales existunt. Atque ex his jam facile colligitur, philosophos mediæ ætatis, non immerito philosophiam definisse *Cognitionem certam et evidentem rerum per altiores causas naturalibus viribus rationis acquisitam*.

Colligitur item, Philosophiam qualuor veluti præcipuas partes complecti, nempe: 1.° *Metaphysicam*, quatenus agit de rationibus objectivis, aut purè spiritualibus, aut purè intelligibilibus et valde universalibus; quo sensu complectitur etiam *Cosmologiam* seu *Physicam generalem*, quatenus agit de mundo corporeo, corporumque naturam, elementa, relationes generales, ac præcipuas proprietates et vires inquirat: 2.° *Logicam*, quæ circa leges inquirendæ et demonstrandæ veritatis versatur: 3.° *Ethicam* sive scientiam morum, quæ versa-

de montrer le premier principe du protestantisme, celui par lequel Luther brisa avec l'autorité de l'Eglise romaine, savoir, la souveraineté de la raison individuelle.»

tur circa hominem quatenus perfectionis moralis capax et idoneus existit. Ad *Metaphysicam*, *Logicam*, et *Ethicam* revocatur *Psychologia*, quam recentiores in unum quoddam corpus redigere consueverunt, quamquam revera, illa, quatenus essentiam ipsam animæ considerat, ad *Metaphysicam*; quatenus vires seu facultates cognitrices hominis, ad *Logicam*; quatenus facultates morales et affectiones sensibiles, ad *Ethicam* spectat.

Ceterum, etsi non improbemus philosophiæ definitionem nuper allatam ex Scholasticis, eam tamen ut exactam solum habemus respectu philosophiæ strictissimo sensu acceptæ, prout, nempe, demonstrationes evidentes complectitur. Ast vero, nobis ea insidet opinio, philosophiæ vocabulum accipiendum non esse, nec universim accipi, ad sensum illum metaphysicum scholasticæ definitionis, sed prout philosophia, præter demonstrationes certas et evidentes, complectitur plurima probabilia, hypotheses diversas veritati magis aut minus similes et affines, observationis rationi consentaneas circa facta et phænomena, alia hujusmodi, ex quibus si non scientia strictissimo sumpta, ast certe cognitio rationalis et quodammodo *scientifica* exurgit et habetur. Quamobrem philosophia, definiri non incongrue potest, nostra sententia: *Cognitio scientifica et rationalis Dei, mundi et hominis, quæ viribus rationis, per altiores causas seu principia habetur*.

Dignitas et utilitas Philosophiæ.

«Philosophia, ajebat olim Cicero, omnium mater artium, quid est, nisi ut Plato, donum, ut ego, inventum Deorum? ¡O vitæ philosophia dux! ¡ó virtutis indagatrix, expultrixque vitiorum! Quid non modo nos, sed omnino vita hominum sine te esse potuisset? Tu urbes peperisti; tu dissipatos homines in societatem vitæ convocasti; tu inventrix legum, tu magistra morum et disciplinæ fuisti.» Quod si tanta existit dignitas et utili-